

Obsah

Proč máme studovat dějiny ekonomického myšlení	VII
Předmluva ke čtvrtému vydání	XIII
1. Ekonomické myšlení starověku a středověku	1
1.1 Úvod	1
1.2 Xenofont	2
1.3 Platón	2
1.4 Aristoteles	4
1.4.1 Vlastnictví, ekonomika a chrematistika	4
1.4.2 Spravedlivá cena	5
1.4.3 Peníze a lichva	5
1.5 Scholastikové	7
1.5.1 Tomáš Akvinský	8
1.5.2 Nicole Oresme	10
1.5.3 Škola Salamanky	11
1.6 Závěr	12
2. Merkantilisté a kameuralisté	14
2.1 Úvod	14
2.2 Doktrína obchodní bilance	15
2.2.1 Národní bohatství a zahraniční obchod	15
2.2.2 Obchodní ochranářství a exportní monopoly	16
2.2.3 Struktura vývozu a dovozu	17
2.2.4 Mzdy, populace a spotřeba	17
2.2.5 Bohatství a peníze	18
2.3 Vývoj merkantilistického myšlení	19
2.3.1 Raný merkantilismus	19
2.3.2 Thomas Mun	20
2.3.3 Pozdější vývoj merkantilismu	21

2.4	Předchůdci klasické ekonomie	23
2.4.1	William Petty	24
2.4.2	Richard Cantillon	25
2.5	Kameralisté	27
2.5.1	Populační růst a obchodní bilance	27
2.5.2	Vývoj kameralistického myšlení	28
2.6	Závěr	29
3.	Filosofové přirozených zákonů a fyziokraté	32
3.1	Úvod	32
3.2	Filosofové přirozených zákonů	33
3.2.1	John Locke	33
3.2.2	David Hume	35
3.3	Fyziokraté	37
3.3.1	Přirozený řád a laissez faire	38
3.3.2	Čistý produkt	39
3.3.3	Ekonomická tabulka	40
3.3.4	Problém poptávky	43
3.3.5	Koncepce „jediné daně“	43
3.4	Anne Robert Turgot	44
3.5	Závěr	44
4.	Klasická politická ekonomie	47
4.1	Úvod	47
4.2	Adam Smith	48
4.2.1	Život a dílo	48
4.2.2	Laissez faire a neviditelná ruka trhu	50
4.2.3	Národní bohatství a dělba práce	53
4.2.4	Teorie kapitálu	54
4.2.5	Teorie hodnoty	56
4.2.6	Teorie rozdělování	58
4.2.7	Význam Bohatství národů	60
4.3	Thomas R. Malthus	63
4.3.1	Populační teorie	64
4.3.2	Zákon klesajících výnosů	66
4.3.3	Teorie pozemkové renty	67
4.3.4	Teorie „podspotřeby“	68
4.3.5	Spor o obilné zákony	69
4.3.6	Malthusův odkaz	69
4.4	Jean B. Say	71
4.4.1	Zákon trhů	71
4.4.2	Zákon trhů a peněžní teorie	73

4.5 David Ricardo	75
4.5.1 Život a dílo	75
4.5.2 Vize stagnace	77
4.5.3 Teorie pozemkové renty	78
4.5.4 Mzda – existenční minimum	80
4.5.5 Rozdělování mezi mzdy a zisky – obilnářský model	82
4.5.6 Rozdělování mezi mzdy a zisky – peněžní model	85
4.5.7 Pracovní teorie hodnoty	86
4.5.8 Teorie mezinárodního obchodu	90
4.5.9 Nezaměstnanost	93
4.5.10 Teorie peněz	94
4.5.11 Bullionistický spor	95
4.5.12 Ricardovi pokračovatelé	95
4.6 Nassau W. Senior	99
4.6.1 Politická ekonomie – axiomatická věda	100
4.6.2 Teorie kapitálu a úroku	100
4.6.3 Teorie hodnoty a renty	102
4.7 John Stuart Mill	103
4.7.1 Zákony výroby a rozdělování	105
4.7.2 Kapitál a zaměstnanost	105
4.7.3 Rozdělování mezi mzdy a zisky	106
4.7.4 Teorie ceny a hodnoty	107
4.7.5 Teorie mezinárodní hodnoty	108
4.7.6 Millův význam pro klasickou ekonomii	110
4.8 Závěr	111
5. Francouzský socialismus a harmonismus	115
5.1 Úvod	115
5.2 Francouzský socialismus	116
5.2.1 Asociacionismus a anarchismus	116
5.2.2 Henri de Saint-Simon	116
5.3 Francouzský harmonismus	119
5.3.1 Frédéric Bastiat	120
5.3.2 Gustave de Molinari	122
5.4 Závěr	124
6. Německá historická škola	128
6.1 Úvod	128
6.2 Friedrich List	129
6.2.1 Stadia ekonomického vývoje	129
6.2.2 Teorie nezralého průmyslu	130

6.3 Historismus	131
6.4 Starší historická škola	132
6.5 Mladší historická škola	132
6.6 Nejmladší historická škola	133
6.7 Závěr	134
7. Karl Marx	137
7.1 Úvod	137
7.2 Historický materialismus	138
7.3 Vlastnictví a vykořisťování	140
7.4 Pracovní teorie hodnoty a teorie nadhodnoty	141
7.4.1 Současná a minulá práce	142
7.4.2 Hodnota pracovní síly	142
7.4.3 Nadhodnota	143
7.4.4 Míra nadhodnoty	144
7.5 Rezervní armáda nezaměstnaných	145
7.6 Zisk, kapitál a klesající míra zisku	146
7.6.1 Zisk jako přebytek	146
7.6.2 Organická skladba kapitálu a klesající míra zisku	147
7.7 Teorie krizí	147
7.8 Závěr	148
8. Marginalistická revoluce	152
8.1 Úvod	152
8.2 Předchůdci marginalistické revoluce	153
8.2.1 Ferdinando Galiani	153
8.2.2 Daniel Bernoulli	154
8.2.3 Johann H. von Thünen	156
8.2.4 Augustin A. Cournot	156
8.2.5 Jules Dupuit	158
8.2.6 Wilhelm H. Gossen	160
8.3 William Jevons	162
8.3.1 Teorie hodnoty	164
8.3.2 Teorie směny	165
8.3.3 Teorie mzdy	168
8.4 Závěr	169
9. Lausannská škola	172
9.1 Úvod	172
9.2 Léon Walras	173
9.2.1 Život a dílo	173
9.2.2 Ekonomická rovnováha	174

9.2.3	Teorie mezní užitečnosti, poptávky a nabídky	177
9.2.4	Nájemní trhy výrobních faktorů	179
9.2.5	Trhy spotřebních statků	180
9.2.6	Trhy kapitálových statků	181
9.2.7	Teorie kapitálu	182
9.2.8	Podmínky všeobecné rovnováhy	184
9.2.9	Walrasův zákon	185
9.2.10	Teorie peněz	186
9.2.11	Dosahování rovnováhy – proces tápání	188
9.3	Vilfredo Pareto	190
9.3.1	Teorie hodnoty	190
9.3.2	Teorie blahobytu	192
9.3.3	Ekonomická rovnováha a Paretovo optimum	195
9.3.4	Kompenzační platby	196
9.4	John Hicks	197
9.4.1	Teorie hodnoty	198
9.4.2	Teorie blahobytu	202
9.5	Závěr	205
10.	Cambridgeská škola	209
10.1	Úvod	209
10.2	Alfred Marshall	210
10.2.1	Život a dílo	210
10.2.2	Metoda dílčí rovnováhy	212
10.2.3	Užitečnost a poptávka	213
10.2.4	Elasticita poptávky	215
10.2.5	Spotřebitelův přebytek	215
10.2.6	Teorie nákladů	216
10.2.7	Firma v krátkém období	218
10.2.8	Firma v dlouhém období	220
10.2.9	Tržní nabídka	221
10.2.10	Rovnováha trhu a rovnovážná cena	223
10.3	Arthur C. Pigou	225
10.3.1	Teorie blahobytu – spotřebitelův a výrobcův přebytek	226
10.3.2	Teorie blahobytu a externalita	227
10.4	Cambridgeská teorie peněz	229
10.4.1	Cambridgeská rovnice	229
10.4.2	Neutralita peněz	231
10.4.3	Pigouův efekt	232
10.5	Teorie nedokonalé konkurence	232
10.6	Závěr	234

11. Rakouská škola	238
11.1 Úvod	238
11.2 Metodologie rakouské školy	240
11.3 Carl Menger	241
11.3.1 Život a dílo	241
11.3.2 Teorie hodnoty – statky prvního řádu	242
11.3.3 Teorie hodnoty – statky vyšších řádů	244
11.3.4 Teorie směny	245
11.3.5 Teorie peněz	247
11.3.6 Spor o metodu s německou historickou školou	248
11.4 Eugen von Böhm-Bawerk	249
11.4.1 Teorie ceny	250
11.4.2 Teorie kapitálu a úroku	252
11.5 Friedrich von Wieser	254
11.5.1 Teorie nákladů obětované příležitosti	255
11.5.2 Teorie imputace	255
11.6 Ludwig von Mises	256
11.6.1 Praxeologie	257
11.6.2 Teorie peněz a hospodářského cyklu	259
11.6.3 Liberalismus	261
11.7 Friedrich A. von Hayek	261
11.7.1 Společenská koordinace a rozptýlená znalost	262
11.7.2 Teorie hospodářského cyklu	264
11.7.3 Hayekova kritika keynesiánství	265
11.7.4 Hayekova kritika socialismu	266
11.8 Spor o ekonomickou racionalitu socialismu	267
11.8.1 Ekonomická kalkulace	267
11.8.2 Tržní socialismus	268
11.9 Ludwig M. Lachmann	270
11.9.1 Strukturální teorie kapitálu	271
11.9.2 Teorie divergentních očekávání	271
11.10 Joseph A. Schumpeter	272
11.10.1 Odlišnost od rakouské školy	273
11.10.2 Teorie podnikatele	273
11.10.3 Konkurence, monopol a zisk podnikatele	274
11.10.4 Teorie hospodářského cyklu	274
11.10.5 Vize zániku kapitalismu	275
11.11 Oskar Morgenstern a Johan von Neumann	276
11.11.1 Teorie her	276
11.12 Israel M. Kirzner	278
11.12.1 Tržní proces a teorie podnikatelského objevování	278
11.13 Murray N. Rothbard	280

11.13.1	Etika laissez faire	281
11.13.2	Teorie peněz a hospodářského cyklu	282
11.14	Současná rakouská škola	282
11.14.1	Peníze a měnová politika	283
11.14.2	Ekonomie a právo	283
11.14.3	Komparativní analýza společenských systémů	284
11.15	Závěr	285
12.	Američtí marginalisté	289
12.1	Úvod	289
12.2	John Bates Clark	289
12.2.1	Teorie mezní produktivity jako součást teorie hodnoty	290
12.2.2	Teorie mezní produktivity jako teorie rozdělování	291
12.2.3	Problém vyčerpání produktu	293
12.2.4	Clarkovi kritikové	294
12.2.5	Rozdělování a spravedlnost	296
12.3	Irwing Fisher	297
12.3.1	Teorie úroku	298
12.3.2	Teorie peněz	300
12.4	Závěr	301
13.	Švédští marginalisté	304
13.1	Úvod	304
13.2	Knut Wicksell	304
13.2.1	Život a dílo	304
13.2.2	Teorie kapitálu	306
13.2.3	Teorie peněz a hospodářského cyklu	309
13.3	Gustav Cassel	311
13.3.1	Teorie parity kupní síly	312
13.3.2	Teorie hospodářského cyklu	312
13.4	Závěr	313
14.	Institucionalismus a nová institucionální ekonomie	316
14.1	Úvod	316
14.2	Institucionalismus	317
14.2.1	Okolnosti vzniku a obecná charakteristika	317
14.2.2	Instituce a jejich evoluce	318
14.2.3	Kritika neoklasické ekonomie	319
14.2.4	Thorstein B. Veblen	320
14.2.5	John R. Commons	322
14.2.6	Wesley C. Mitchell	324
14.2.7	Gardiner C. Means	325

14.2.8	John M. Clark	326
14.2.9	Clarence E. Ayers	327
14.2.10	John K. Galbraith	328
14.3	Nová institucionální ekonomie	330
14.3.1	Okolnosti vzniku a obecná charakteristika	330
14.3.2	Transakční náklady	332
14.3.3	Ronald H. Coase	333
14.3.4	Douglass C. North	336
14.3.5	Armen A. Alchian	337
14.4	Závěr	339
15.	Německý ordoliberalismus (freiburská škola)	342
15.1	Úvod	342
15.2	Hlavní představitelé	342
15.2.1	Walter Eucken	343
15.2.2	Wilhelm Röpke	343
15.2.3	Ludwig Erhard	343
15.3	Ordoliberalismus	343
15.3.1	Liberalismus a řád	343
15.3.2	„Nové feudality“	344
15.3.3	Hospodářská politika	345
15.4	Sociálně tržní hospodářství	346
15.4.1	Spory o pojem „sociálně tržní hospodářství“	346
15.4.2	Hodnotová základna sociálně tržního hospodářství	347
15.4.3	Výstavba a fungování sociálně tržního hospodářství	347
15.5	Závěr	349
16.	Keynesiánství	351
16.1	Úvod	351
16.2	John Maynard Keynes	353
16.2.1	Život a dílo	353
16.2.2	Keynesův přínos k rozvoji ekonomie	354
16.2.3	Pojednání o penězích	355
16.2.4	Obecná teorie zaměstnanosti, úroku a peněz	357
16.2.5	Keynesova kritika klasické a neoklasické ekonomie	359
16.2.6	Teorie efektivní poptávky – spotřební funkce	361
16.2.7	Teorie efektivní poptávky – investiční funkce	363
16.2.8	Investiční multiplikátor	364
16.2.9	Teorie peněz a úroku na bázi preference likvidity	365
16.2.10	Past na likviditu	366
16.2.11	Obecná teorie a hospodářská politika	367
16.3	Další vývoj keynesiánství	368
16.3.1.	Některé spory o Obecnou teorii	368

16.4	Roy F. Harrod	370
16.5	Hicksova interpretace Keynese	373
16.6	Neokeynesiánství	374
16.6.1	Tržní strnulosti	374
16.6.2	Alvin Hansen	376
16.6.3	Franco Modigliani	376
16.6.4	Paul A. Samuelson	380
16.6.5	James Tobin	382
16.6.6	Robert M. Solow	384
16.6.7	Newalrasovská teorie rovnováhy a nerovnovážné keynesiánství	386
16.6.8	Krize neokeynesiánství v 70. letech	388
16.6.9	Hledání nových východisek	389
16.6.10	James E. Meade	390
16.6.11	Nová keynesiánská ekonomie	391
16.7	Postkeynesiánství	393
16.7.1	Okolnosti vzniku a obecná charakteristika	393
16.7.2	Metodologie postkeynesiánství	394
16.7.3	Italsko-cambridgeská škola	395
16.7.4	Vliv Michala Kaleckého	396
16.7.5	Vliv díla Piera Sraffy	397
16.7.6	Joan Robinsonová	398
16.7.7	Nicholas Kaldor	400
16.7.8	Mladší větev postkeynesiánství	402
16.7.9	Sidney Weintraub	404
16.7.10	Hyman Minsky	406
16.7.11	Hospodářsko-politická doporučení	408
16.8	Závěr	409
17.	Chicagská škola	416
17.1	Úvod	416
17.2	Vznik a vývoj chicagské školy	416
17.2.1	Zakladatelé školy	416
17.2.2	Knightova skupina	417
17.2.3	„Imperiální období“ chicagské školy	419
17.2.4	Laissez faire chicagské školy	420
17.3	Frank Knight	420
17.3.1	Teorie podnikatelského zisku	421
17.4	Milton Friedman	422
17.4.1	Metodologický pozitivismus	424
17.4.2	Spotřební funkce a hypotéza permanentního důchodu	425
17.4.3	Nová kvantitativní teorie peněz	426

17.4.4	Kritika Phillipsovy křivky a přirozená míra nezaměstnanosti . . .	428
17.4.5	Friedmanovy názory na rozpočtovou a měnovou politiku	430
17.4.6	Vysvětlení hospodářské deprese 1929 – 1933	431
17.4.7	Friedmanův liberalismus	433
17.5	George J. Stigler	434
17.5.1	Teorie tržních struktur	435
17.5.2	Teorie informací	436
17.5.3	Teorie veřejné regulace	437
17.6	Theodore W. Schultz	437
17.6.1	Problém chudoby	438
17.6.2	Chudoba a lidský kapitál	439
17.7	Gary Becker	440
17.7.1	Ekonomie – imperiální věda	440
17.7.2	Teorie lidského kapitálu	441
17.7.3	Teorie diskriminace	442
17.7.4	Ekonomická analýza kriminality	443
17.7.5	Ekonomie rodiny	444
17.8	Ekonomická analýza práva	444
17.9	Závěr	446
18.	Protikeynesiánská revoluce a návrat k neoklasické tradici	451
18.1	Úvod	451
18.2	Don Patinkin	452
18.2.1	Patinkinův spor	452
18.2.2	Model CC – BB	454
18.3	Monetarismus	458
18.3.1	Monetaristická kontrarevoluce	458
18.3.2	Friedmanovský monetarismus	460
18.4	Škola racionálních očekávání	462
18.4.1	Vznik školy racionálních očekávání	462
18.4.2	Robert E. Lucas	463
18.4.3	Extrapolační, adaptivní a racionální očekávání	464
18.4.4	Aplikace racionálních očekávání	465
18.4.5	Neúčinnost hospodářské politiky	466
18.4.6	Politika stabilních pravidel	467
18.5	Škola reálného hospodářského cyklu	468
18.6	Škola strany nabídky	470
18.6.1	Vznik školy strany nabídky	470
18.6.2	Podněty na straně nabídky	471
18.6.3	Podzemní ekonomika	472
18.6.4	Lafferova křivka	473
18.7	Závěr	475

19. Škola veřejné volby	478
19.1 Úvod	478
19.2 Arrowův teorém	479
19.3 Vznik školy veřejné volby	480
19.3.1 James Buchanan	481
19.4 Hlavní teoretické přínosy	484
19.4.1 Racionální ignorance	484
19.4.2 Politický cyklus	485
19.4.3 Teorie byrokracie	486
19.4.4 Parciální zájmy a zájmové skupiny	487
19.4.5 Obchodování s hlasy (logrolling)	488
19.4.6 Dobývání renty (rent-seeking)	488
19.4.7 Model středového voliče	490
19.4.8 Konstituční ekonomie	492
19.5 Závěr	493
20. České ekonomické myšlení	497
20.1 Úvod	497
20.2 Předchůdci českého ekonomického myšlení	498
20.3 První čeští národohospodáři	499
20.4 Albín Bráf	500
20.5 Ekonomie první republiky	501
20.6 Alois Rašín	502
20.7 Karel Engliš	504
20.8 Josef Macek	505
20.9 Ekonomické myšlení 40. – 60. let	507
20.9.1 Na cestě k centrálnímu plánování	507
20.9.2 Reformní doba – 60. leta	508
20.10 Od normalizace k ekonomické reformě	509
20.10.1 Předreformní období – 80. leta	510
20.10.2 Ekonomická reforma – 90. leta	511
20.11 Závěr	512
Slovníček pojmů	515
Jmenný rejstřík	527
Věcný rejstřík	533